UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct. Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. Cur non contendet?

urn:nbn:de:hbz:466:1-82999

Visual Library

VERSVS 19.

Non contendet neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius.

QVÆSTIO I.

Cur non contendet?

§. 1. NOn eſt in propheta, *non contendet*, *Lo ijz hac velo iſſa.* לא יצעק ולא ישא *non clamabit, & non eleuabit.* 70. οὐ κεκράξεται, οὐδὲ ἀνήσει. *non clamabit, nec remiſſus erit.* pro quo Symm. habet οὐκ ἀπατηθήσεται, *non decipietur.* Non eſt dubiũ quin illud ישא *tollet*, eleuabit de voce contentioſa dicatur.

Christus cum Pharisæis non contendit.

Hieron. etiam verti poſſe ait, *Non accipiet perſonam:* quia ישא vtraque ſignificat. Nam clamantibus & calumniantibus phariſæis non reſpondit, ſed ſeſe contentionibus & litibus ſubduxit. *Non clamabit*, Hebr. לא ישא *non tollet, non leuabit* quidam Faciem ſubaudiunt. יצעק Matth. οὐκ ἐρίσει, ponit in principio: deinde ולא ישא noſter *neq; perſonam accipiet*, at Matth. οὐδὲ κραυγάζει. Itaque etiam ישא eſt contendere.

§. 2. *Donec eijciat ad victoriam iudicium.* Heb. *ad veritatem.* Syrus לבותא ſcriptum habet, quod victoriam, veritatem, innocentiam ſignificet. 72. εἰς ἀλήθειαν ἐξοίσει κρίσιν. Hic ἐκβάλῃ εἰς νῖκος. Sẽſus eſt; *donec efferat eo vſq; iudicium*, vt victoriam conſequatur; manſuetudine, modeſtia perficiet, vt iudicium, quod gentibus annũciat, penitus vincat, atque obtineat. Idem ſenſus eſt prophetę. Nam, in veritate efferre iudicium eſt, ita efferre, vt veritas omnibus innoteſcat. Glorioſa vero Euangelij propagatio Victoria dicitur. Quidã ἐκβαλεῖν κρίσιν ad vltimum diem referunt; nam tum perfectiſſime & veriſſime iudicium efferet. Totum locum ab Hieronymo Epiſt. ad Algaſiam expoſitũ inuenies.

§. 3. Tertullianus hinc probat contra Iudæos c. 9. Ieſum eſſe Meſſiam. *De hoc ait Propheta Eſaias dicit: Homo in plaga poſitus, & ſciens ferre imbecillitatem: qui tanquam ouis ad victimam ductus eſt, & ſicut agnus coram tondente ſe, non aperuit os ſuum. Sic neque contendit, neque clamauit, neque audita eſt foris vox eius, qui arundinem contuſam, id eſt, quaſſam Iſraelis fidem non comminuit: qui linum ardens, id eſt, momentaneum ardorem gentium non extinxit, ſed lucernam magis fecit ortu luminis ſui. Non poteſt alius eſſe quam qui prædicabatur. Oportet itaque actum Chriſti eius qui venit, ad ſcripturarum regulam recognoſci.*

Atq; hæc breuiter de inſigni prophetia, cuius copioſior expoſitio, ipſius prophetæ expoſitioni reſeruanda eſt. Nunc cœtera eiuſdem prophetæ videamus.

VERSVS 20.

Arundinem quaſſatam non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec eijciat ad victoriam iudicium.

QVÆSTIO I.

Quid eſt arundo quaſſata & linum fumigans?

§. 1. SEptuaginta vocant calamum συντεθλασμένον calamum contritum; hic, vocat συντετριμμένον & verbum adhibet grauius κατεάξει, apud 70. eſt συντρίψει. Hebræa ſunt קנה רצוץ לא ישבר *ratzutz velo iſchbor.* quaſſatum non confringet, eſt enim שבר *ſchabar* plus quam רצץ *razatz.* Vide Ezech. 34. 16. Magna clementia aget, adeo vt non frangat calamum contritum, etſi ſuper eum ambulet. Eodem pertinet altera ſimilitudo de lino fumigante. Linum, Syrus, lucernã crepitantem non exſtinguet. 72. λίνον καπνιζόμενον, Matth. τυφόμενον. Pro Ellychnio ponitur, fere exſtincto. כהה *Cheha* eſt tenebreſcere, obſcurari, deficere, exanimari. Lucernæ pene exſtinctæ minimo motu, flatuq; exſtinguuntur; Chriſtus ea modeſtia aget vt nihil exſtinguat. Vide Euſebiũ de demonſtrat. Euang. l. 9. c. 9. Cauſa vero redditur, cur cedat, nec Phariſęos prout eorum malitia requirebat, excipiat. Nam facile fuiſſet in eos populum concitare, atque euertere.

Clementia Christi.

§. 2. Chryſ. Theoph. exiſtimant, ſignificari dominum facilime inimicos perdere potuiſſe, ſed noluiſſe. Chryſoſt. *Propheta vt Iudæorum ſiue Phariſæorũ imbecillitatem oſtenderet, arundinem, ait, contritam non franget. Sic certe omnes frangere facile poterat, vt arundinem, nec vt arundinem ſimpliciter, ſed vt arundinem iam contritam.* Addendum tamen eum miſericorditer noluiſſe, vt Cyrillus in Iſaiæ 42. Aug. l. 20. c. 30. de ciuitate. Peperciſſe perſecutoribus, quia *non venit iudicare.* Hier. ep. 151. ad Algaſiam de Iudæis perſecutoribus & gentibus diuiſim interpretatur. *Calamus fractus, qui fuit antea vocalis, & in laudes Domini concinebat, appellandus eſt Iſrael; qui quoniam impegit in angularem lapidem, & cecidit ſuper eum, fractuſque in illo eſt; propterea dicitur de eo: Increpa Domine beſtias calami & in Ieſu volumine torrens appellatur cannæ, id eſt, calami: qui aquas habet turbidas quas elegit Iſrael, puriſſima contemnens fluenta Iordanis: reuerſuſque mente in Ægyptum, & deſiderans cœnoſam ac paluſtrem regionem peponeſque, & cepe, & alia, & cucumeres, ollaſque Ægyptiarum carnium, rectiſſime per Eſaiam appellatur calamus fractus: cui qui inniti voluerit, pertundetur manus eius. Qui enim poſt aduentum Domini Saluatoris euangelicæ interpretationis ſpiritum derelinquens, in Iudaica littera morte requieſcit, iſtius cuncta opera vulnerantur. Linum quoque fumigans non extinguet: populum de gentibus congregatum, qui extincto legis naturalis ardore, fumi amariſſimi, & qui noxius oculis eſt, tenebroſæque caliginis inuoluebatur erroribus.* Eodem modo Tertullianus aduerſum Iudæos c. 9. *arundinem contuſam, id eſt, quaſſam Iſraelis fidem, non comminuit: qui linũ ardens, id eſt, momentaneum ardorem gentium non extinxit, ſed lucernam magis fecit ortu luminis ſui.*

Parcit persecutoribus.

Calamus confractus Israël.

§. 3. Hac ex cauſa monet Baſil. Moral. Reg. 41. c. 2. ὅτι τῶν ἀσθενεστέρων ἐν τῇ πίστει φείδεσθαι δεῖ, καὶ ἀνάγειν αὐτοὺς δι' ἐπιμελείας ἐπὶ τὴν τελειότητα. φείδεσθαι δὲ δηλονότι, χωρὶς τοῦ παρωθεῖν ἐντολὴν Θεοῦ. Quod oportet infirmioribus parcere, & diligenter ipſos ad perfectionem ducere: parcere quidem, ſed conſtat id ſine legis violatione faciendum.

§. 4. Omiſſa eſt pars Hebræi verſiculi, quod Euangeliſtæ non ſoleant integra citare. Deinde Hieron. ad Algaſiam q. 2. Librarij culpa omitti potuiſſe ſcribit. Quod idem nomẽ, κρίσιν, ſuperiorem partem terminet, & inferiorem inchoet. Et in nomine Hebræo בתורתו *bethoratho.* 72. ἐν ὀνόματι, alij putant ἐν τῷ νόμῳ legendum, ſed Matthæus lectionem illam improbat. Sperabunt יחלו *iachalu, expectabunt.* In ipſo propheta, *Non remiſſus erit, nec frangetur animo, donec ponat in terra iudicium: & legem eius inſulares exſpectabunt*, ita Vatablus, Noſter vero, non *erit triſtis, neq; turbulentus, donec ponat in terra iudicium, & legem eius.* Itaque apparet omnia accipi ita, vt verba non numerentur. Nam reuera qui legem eius exſpectant, in eum ſperant. veritas, victoria, in propheta אמת *emeth.* Tamdiu docebit, donec tandem vere oſtendat, Iudæos erraſſe, idque palam omnibus, ita Chryſ. Theoph. Tandem enim vincet veritas Gentes, Heb. איים *ijm, Inſulæ.* ita vocari ſolebant ab Hebræis Hæretici. *Arundinem comminutam, id eſt, conſcientiam perterrefactam aut cor contritum, non confringet. Et lignum fumigans, id eſt, eum qui anhelat ad gratiam, non extinguet. Iudicium eſt agnitio peccati.* Arundo non eſt conſcientia terrefacta, ſed conſcientia impia, iam exitio proxima, qualis erat Phariſæorum, & linum

Victoria ostendere veritatem.

fumi-